

**Uddannelsesprogram
Specialpsykologuddannelsen
i børne- og ungdomspsykiatri**

Region Hovedstadens Psykiatri

Introduktions- og hoveduddannelsesforløb

Forløb: 6a, b og c

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg

7. maj 2012

Indhold

Indledning	3
1. Præsentation af uddannelsesstedet	4
1.1 Det samlede uddannelsesforløb	4
1.2 Beskrivelse af uddannelsessted: Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg.....	5
1.2.1 Funktioner	5
1.2.2 Afsnit.....	6
1.2.3 Undervisning og forskning/status	7
1.2.4 Patientgrundlag, kapacitet og personale.....	8
2. Ansvarsfordeling	9
2.1 Ansvars og rollefordeling.....	10
3. Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner	12
4. Beskrivelse af uddannelsesforløbet	13
4.1 Overordnede krav til uddannelsesforløbet	13
4.2 Progression i uddannelsesforløbet	14
4.3 Kompetenceudvikling	15
4.4 Vejledning og supervision	16
4.5 Læringsmetoder	16
4.6 Vurdering og evaluering af kompetencer.....	18
5. Ordbog, nyttige adresse og links	21
6. Bilagsfortegnelse	22

Indledning

Uddannelsen til specialpsykolog i børne- og ungdomspsykiatri kan indledes efter opnåelse af Socialministeriets autorisation for psykologer. Den består af et års ansættelse i introduktionsstilling og tre års ansættelse i hoveduddannelsesstilling.

Uddannelsesprogrammet indeholder kompetenceskemaer, der angiver de kliniske kompetencer, der også er angivet i målbeskrivelserne for introduktions- og hoveduddannelse. Kompetencerne i målbeskrivelserne for introduktionsuddannelsen skal være opnået inden påbegyndt hoveduddannelsesforløb, i henhold til § 15 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1303 af 25. november 2010 om specialuddannelse af psykologer i børne- og ungdomspsykiatri og psykiatri. Forudsætning for ansættelse i hoveduddannelsesstilling i børne- og ungdomspsykiatri er således godkendt introduktionsstilling og gennemførte teoretiske kurser. Uddannelsesprogrammet indeholder også en oversigt over uddannelsens teoretiske kurser.

Den uddannelsessøgende psykolog ansættes i Region Hovedstadens Psykiatri med tjeneste på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg. Uddannelsesforløbet kan indeholde flere tjenestesteder, idet det tilstræbes, at flere af de børne- og ungdomspsykiatriske centre i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted, indgår i uddannelsesforløbet. Uddannelsesforløbet er sammensat af mindst 2 tjenestesteder på 12 måneders varighed på almene afsnit for henholdsvis børn og unge. Øvrige tjenestesteder skal være mindst seks måneder, jf. bekendtgørelsens § 13. Særlige målbeskrevne kompetencer kan opnås ved kortere ophold.

Uddannelsesforløbene er sammensat således, at alle uddannelsessøgende får tilknytning til forskellige funktionsområder for at sikre en bred uddannelse med vægt på både de psykopatologiske kompetencer, forskning og kompetencer med henblik på tværfagligt samarbejde.

I specialpsykologuddannelsen indgår en række teoretiske kurser. Disse kurser afholdes fælles for alle fem regioner i landet. En beskrivelse af kursusrækkerne for henholdsvis introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen findes i bilag 2 samt i målbeskrivelsen for specialpsykologuddannelsen, der kan findes på www.specialpsykologuddannelsen.dk

1. Præsentation af uddannelsesstedet

1.1 Det samlede uddannelsesforløb

Sammensætningen af uddannelsesforløbet skal sikre, at den uddannelsessøgende opnår de kompetencer, der er beskrevet i målbeskrivelsen.

Introduktionsuddannelsen

Introduktionsuddannelsen består af én blok af 12 måneders varighed. Introduktionsuddannelsen tilstræbes at foregå på alment afsnit.

Hoveduddannelsen

Hoveduddannelsen er sammensat af tilknytning til en række tjenestesteder samt 1 uges ophold på spædbarnsafsnit. og et fokuseret ophold i psykiatrien. Tjenestestederne tilstræbes i det samlede uddannelsesforløb at dække ophold på dag-/døgnafsnit for børn, dag-/døgnafsnit for unge, ungdomspsykiatrisk ambulatorium samt børnepsykiatrisk ambulatorium.

Det konkrete indhold i uddannelsens sidste år planlægges i forhold til driften og den uddannelsessøgendes interesser samt eventuelle manglende tilegnede kompetencer i forhold til målbeskrivelsen. Det fokuserede ophold i psykiatri er obligatorisk.

Det sidste år i uddannelsen foregår som udgangspunkt på det børne- og ungdomspsykiatriske center, der ved uddannelsens start er funktionssted for den uddannelsessøgende. Der er mulighed for at indgå aftale med et andet børne- og ungdomspsykiatrisk center i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted, om kortere eller længere ophold på specialafsnit, med henblik på at opnå kompetencerne i målbeskrivelsen.

I hele hoveduddannelsesforløbet er det muligt at bytte om på rækkefølgen af tjenestesteder, såfremt det tilrettelægges inden for de angivne rammer under hensyn til driften, målbeskrivelsen, den uddannelsessøgende psykologs ønsker samt uddannelsesstedets forhold. Dette fastlægges i så fald i den uddannelsessøgendes individuelle uddannelsesplan.

Fokuseret ophold i psykiatri

Formål med fokuseret ophold i psykiatrien er at sikre kendskab til en bred vifte af psykiatriske sygdomme hos voksne herunder differentialdiagnostiske og behandlingsmæssige overvejelser.

Der indgås aftaler mellem de børne- og ungdomspsykiatriske centre og de psykiatriske centre inden for samme optageområde i forbindelse med tilrettelæggelsen af det fokuserede ophold. Børne- og ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg vil således indgå aftaler med Psykiatrisk Center København

Eksempel på samlet uddannelsesforløb i børne- og ungdomspsykiatri

Introduktionsuddannelsen: 1. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år			
Blok 1 (Funktionsområde)	Blok 2 (Funktionsområde)	Blok 3 (Funktionsområde)	Blok 4 (Funktionsområde)	
12 måneder	12 måneder	12 måneder	1 måned	11 måneder
BUC Bispebjerg: Børnepsykiatrisk ambulatorium og subakutfunktion	BUC Bispebjerg: Dag-/døgnafsnit for børn spædbarnsafsnit (1 uge)	BUC Glostrup Dag-/døgnafsnit for unge	PC København. Fokuseret ophold i psykiatri	BUC Bispebjerg Ungdomspsyki atriskambulat orium Forskningspro- jekt

Bredden i uddannelsen sikres ved, at den uddannelsessøgende ved afslutning af hoveduddannelsen har opholdt sig minimum:

12 måneders ophold på alment børneafsnit

12 måneders ophold på alment ungeafsnit

12 måneders ophold på dag-/døgnafsnit

Det tilstræbes at etablere sammenhængende forløb på tjenestestederne

1.2 Beskrivelse af uddannelsessted: Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg varetager undersøgelse og behandling af psykisk syge og udviklingsforstyrrede børn og unge i alderen 0-17 år. Centret ledes af en centerchef i samarbejde med udviklingschefen. Centerledelsen støttes dels af en administrativ stab, dels af en række faglige ledere.

Ledelsen af de enkelte afsnit varetages af afsnitsledelser.

Centrets optageområde dækker Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune og Bornholms Regionskommune. Der er desuden samarbejdsaftaler med Grønland og Færøerne.

1.2.1 Funktioner

Med specialeplanens implementering varetager centret udover basisfunktionen regionsfunktioner samt højt specialiserede funktioner.

Regionsfunktioner:

- Opsøgende virksomhed og tidlig intervention over for unge med skizofreni
- Komplekse diagnostiske tilstande inden for affektive lidelser, ADHD, autismespektret, OCD og/eller Tourettes Syndrom
- Patienter med spiseforstyrrelse og behov for døgnindlæggelse
- Børn (under 13 år) med behov for døgnindlæggelse
- Selvmordsforebyggelse hos børn og unge

Højt specialiserede funktioner:

- Behandlingsresistente psykotiske tilstande
- Komplekse tilstande inden for affektive lidelser
- Særligt komplicerede patienter med spiseforstyrrelser og komorbide somatiske og/eller psykiatriske lidelser

1.2.2 Afsnit

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg består af afsnit fordelt på tre adresser. Dag- og døgnafsnittene ledes af en overlæge og en afdelingssygeplejerske, ambulatorierne af en overlæge. Organisationen tilpasses løbende de til enhver tid gældende behov for patienter/familier og samarbejdspartnere og de rammer, der udstikkes politisk. Der er aktuelt følgende afsnit:

Småbørn 0-7 år

- Ambulatorium for spæd- og småbørn (med daggruppe)

Større børn 8-13 år

- Døgnafsnit for større børn
- Ambulatorium for større børn med tilknyttet subakut team
- ADHD-klinik

Unge 14-17 år

- Specialafsnit med dag- og døgnpladser for patienter med spiseforstyrrelser
- Specialambulatorium for patienter med spiseforstyrrelser
- Åbent døgnafsnit m. ambulante funktioner for unge
- Lukket døgnafsnit for unge
- Ambulatorium for unge med subakut og elektivt team samt klinik for selvmordsforebyggelse og psykoseteam til varetagelse af regionsfunktion.

BUP team Bornholm 0-17 år

Dag- og døgnafsnittene har tilknyttet intern skole.

1.2.3 Undervisning og forskning/status

Undervisning

Der afholdes fælles litteraturkonferencer for behandlere.

Der opstartes jævnligt kurser, efterfulgt af superviserede sager i bl.a. kognitiv terapi, undersøgelsesmetoder m.m.

Centret vejleder og understøtter psykologers uddannelsesforløb både mht. opnåelse af autorisation samt uddannelse inden for relevante specialistuddannelser. Højest prioritet har specialpsykologuddannelsen. For psykologer foregår 1 times ugentlig fælles undervisning, og der tilbydes ved behov gruppesupervision af psykologiske undersøgelser ugentligt på børne- såvel som på ungdomsområdet. Herudover kan ved behov aftales individuelle supervisionsforløb, også af terapier. Endvidere foregår ekstern supervision af supervisorer af miljøpersonale. Der er et tæt samarbejde med de 2 øvrige børne- og ungdomspsykiatriske centre i Region Hovedstaden mht. udveksling af supervisorer og etablering af fælles kurser.

Forskning

Centret prioriterer udvikling og forskning. Forskning er en integreret del af arbejdet for en række læger og psykologer. Fokusområdet for BUC Bispebjergs forskningsaktiviteter er neurobiologisk psykiatri med vægt på udvikling hos børn og unge. Igangværende kliniske studier omfatter psykofarmakologiske, neurokognitive, epidemiologiske og ætiologiske aspekter af neuropsykiatriske forstyrrelser som eksempelvis psykoser, spiseforstyrrelser og ADHD.

Forskningsforum afholdes en gang om måneden, som et møde for forskningsaktive medarbejdere med henblik på gensidig udveksling og inspiration. Der er etableret en forskningsenhed og der er nyligt tiltrådt forskningsansvarlig professor, der har ansvar for at vedligeholde og udbygge forskningsaktiviteten. Centret kan endvidere tilbyde vejledning af ph.d.-studerende.

1.2.4 Patientgrundlag, kapacitet og personale

Patientgrundlag pr. 1. januar 2009	Basisfunktion: 108.938
Patientgrundlag pr. 1. januar 2011	Regionsfunktion: 355.577
Antal indlæggelser i 2011	212
Ambulante behandlinger i 2011	16.261
Kapacitet pr. 1. januar 2012	Antal normerede senge: 30 Antal sengeafsnit: 4 Antal ambulatorier: 10 Antal lukkede senge: 8 Antal åbne senge: 22 Øvrige teams: 2
Antal fuldtidsstillinger (årsværk) i alt 1. januar 2012 212,3:	Lægepersonale og andre akademikere: 77,08 - Heraf psykologer: 33,9 Plejepersonale: 84,04 Øvrigt sundhedspersonale: 3,7 Pædagogisk personale m.fl.: 18,34 Service- og teknisk personale: 1,73 Administrativt personale (inkl. centerledelse.): 47,33 (2,00) Øvrigt personale: 1,53
Uddannelsesansvarlig psykolog	Jack Byman Email: jack.byman@regionh.dk

Yderligere information om Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg se: www.psykiatri-regionh.dk/menu/Centre

2. Ansvarsfordeling

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg har det overordnede ansvar for det samlede uddannelsesforløb (blok 1 – 4), herunder ansvar for at sikre sammenhæng mellem de forskellige blokke i uddannelsesforløbet. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog sørger for, at alle uddannelsessøgende psykologer i centret får tildelt en hovedvejleder, som er senior i forhold til den uddannelsessøgende. Hovedvejlederen har ansvaret for den praktiske gennemførelse af uddannelsesforløb i centret. Centerchefen på uddannelsesstedet fungerer som klinikchef, har kendskab til specialpsykologuddannelsen og er overordnet ansvarlig for at sikre sammenhæng mellem uddannelsesmæssige og driftsmæssige hensyn på centret for alle faggrupper – herunder fordeling af stillinger.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog er ansvarlig for:

- Det overordnede ansvar for uddannelsesforløbet
- Uddannelsens lokale tilrettelæggelse herunder ansvarlig for, at der foreligger uddannelsesprogrammer for centrets uddannelsesstillinger for specialuddannelsen af psykologer
- At der udarbejdes og godkendes individuelle uddannelsesplaner for centrets uddannelsessøgende psykologer
- Planlægning og gennemførelse af fokuserede ophold eller ophold på specialafsnit på andet uddannelsessted
- Tildeling af hovedvejleder
- At sikre uddannelsens fortsatte fremdrift ved skift af hovedvejleder undervejs i uddannelsesforløbet
- Udarbejdelse af funktionsbeskrivelse for hovedvejleders arbejdsopgaver
- Overordnet ansvar for gennemførelse af vejledersamtaler, herunder introduktions-, justerings- og evalueringssamtaler
- Program for introduktion til uddannelsen i centret
- Inddragelse af speciallæger i den løbende kliniske vejledning
- At sikre, at opnåede kompetencer løbende bliver attesteret
- Håndtering af uhensigtsmæssige uddannelsesforløb
- At sikre evaluering af uddannelsen
- Feedback til centerledelsen.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog kan delegerer evaluering og attestering af enkeltkompetencer til andre psykologer eller speciallæger.

Hovedvejleders opgaver

- At udarbejde individuel uddannelsesplan
- At sikre gennemførelse af uddannelsesplanen
- Løbende justering af uddannelsesplanen
- Organisere gennemførelsen af et introduktionsprogram
- At sikre/medvirke til, at der ydes klinisk vejledning
- Gennemføre vejledningssamtaler
- Inddrage den uddannelsesansvarlige specialpsykolog i uhensigtsmæssigt forløb
- At sikre evaluering af kompetencer
- Attestere tilegnede kompetencer.

Den uddannelsessøgendes ansvar

Den uddannelsessøgende psykolog har ansvaret for egen læring og kompetenceudvikling. Hver uddannelsessøgende får udleveret en logbog, hvor gennemførelsen af uddannelsesplanens enkelte elementer samt tilegnelsen af de krævede kompetencer dokumenteres. Det er den uddannelsessøgende psykologs eget ansvar at føre logbog og dermed sørge for at få de enkelte kompetencer evalueret, godkendt og attesteret af hovedvejleder/uddannelsesansvarlig specialpsykolog.

2.1 Ansvars og rollefordeling

Funktionsområder	Uddannelsesansvarlig psykolog (ledende psykolog)	Hovedvejleder (specialpsykolog udpeget af den uddannelsesansvarlige)	Supervisorer og vejledere (flere personer)	Uddannelsessøgende
Uddannelsesprogram	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udarbejde uddannelsesprogram 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Være fortrolig med uddannelsesprogram 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kende uddannelsesprogram 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Være fortrolig med uddannelsesprogram
Uddannelsesplan	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sikre at der udarbejdes individuel uddannelsesplan i samarbejde med den uddannelsessøgende psykolog. ▪ Sikre gennemførelse af individuel uddannelsesplan. ▪ Sikre justering i uddannelsesplan, hvor dette er 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Medvirke til udarbejdelse af individuel uddannelsesplan i samarbejde med den uddannelsessøgende psykolog ▪ Medvirke til gennemførelse af individuel uddannelsesplan. ▪ Eventuelt justere uddannelsesplan i samarbejde med 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Holde sig orienteret 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udarbejde i samarbejde med uddannelsesansvarlig og/eller hovedvejleder. ▪ Orienter uddannelsesansvarlig ved vanskeligheder med progression i uddannelsesplan.

Funktionsområder	Uddannelsesansvarlig psykolog (ledende psykolog)	Hovedvejleder (specialpsykolog udpeget af den uddannelsesansvarlige)	Supervisorer og vejledere (flere personer)	Uddannelsessøgende
	<p>påkrævet.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sikre at der indgås lokale samarbejdsaftaler med andre relevante afdelinger. ▪ Planlægge og sikre gennemførelse af fokuserede ophold og studiebesøg. 	<p>den uddannelsessøgende psykolog og den uddannelsesansvarlige</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Medvirke til indgåelse af lokale aftaler med andre relevante afdelinger. ▪ Medvirke til planlægningen af fokuserede ophold og studiebesøg. 		
Klinisk vejledning	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udpege hovedvejleder til den uddannelsessøgende psykolog ▪ Udarbejde funktionsbeskrivelse for hovedvejleders opgaver. ▪ Sikre status af kompetenceudvikling (min. 3 x årligt) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yde klinisk vejledning/supervision i forhold til det daglige arbejde og specifikke kompetencer i fastlagt omfang. ▪ Give feedback. ▪ Medvirke ved status af kompetenceudvikling (min. 3 x årligt) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yde klinisk vejledning i det daglige og i fastlagt omfang. ▪ Give feedback. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deltage i klinisk vejledning og forberede sig dertil. ▪ Give feedback til vejledere mhp. at sikre optimalt samarbejde.
Evaluering af den uddannelsessøgende psykolog	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sikre evaluering af kompetencer i samarbejde med hovedvejleder. ▪ Sikre attestation af opnåede kompetencer i samarbejde med uddannelsessøgende psykolog. ▪ Overordnet ansvar ved utilfredsstillende forløb. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluere den uddannelsessøgende psykologs kompetencer i samarbejde med vejleder og den uddannelsesansvarlige. ▪ Attestere opnåede kompetencer. ▪ Inddrage den uddannelsesansvarlige ved u hensigtsmæssige uddannelsesforløb. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluere og attestere kompetencer efter aftale med hovedvejleder. ▪ Evaluere og attestere delkompetencer efter aftale med hovedvejleder. ▪ Rapportere om vejledningsforløb til hovedvejledere eller uddannelsesansvarlig. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sikre attestation af opnåede kompetencer. ▪ Løbende opdatere porteføljen. ▪ Give feedback om uddannelsesforløb til hovedvejleder/uddannelsesansvarlig.

Funktionsområder	Uddannelsesansvarlig psykolog (ledende psykolog)	Hovedvejleder (specialpsykolog udpeget af den uddannelsesansvarlige)	Supervisorer og vejledere (flere personer)	Uddannelsessøgende
Evaluering af uddannelsen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sikre evaluering af uddannelsen. ▪ Give afdelingen feedback 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluere uddannelsesstedet på fastlagte skemaer.

3. Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner

Den uddannelsessøgende psykologs rolle defineres i den lokale instruks for ansvars- og kompetencefordeling på uddannelsesstedet.

4. Beskrivelse af uddannelsesforløbet

4.1 Overordnede krav til uddannelsesforløbet

Sundhedsstyrelsens godkendte målbeskrivelser for henholdsvis introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen udgør sammen med det godkendte uddannelsesprogram grundlag for uddannelsesforløbet.

Den uddannelsessøgende psykolog skal under det samlede uddannelsesforløb opnå erfaring med undersøgelse, diagnostik og psykologisk behandling inden for de vigtigste hovedafsnit af ICD 10's psykiatriske diagnoser med relevans for børn og unge. Nedenfor er det angivet en mulig model for, hvor i uddannelsesforløbet der opnås kendskab til de vigtigste hovedafsnit af ICD 10's psykiatriske diagnoser:

Introduktions-uddannelsen: 1. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	
12 måneder	12 måneder	12 måneder	1 måned	11 måneder
BUC Bispebjerg: Børnepsykiatrisk ambulatorium og subakutfunktion	BUC Bispebjerg: Dag-/døgnafsnit for børn spædbarnsafsnit (1 uge)	BUC Glostrup Dag-/døgnafsnit for unge	PC København Fokuseret ophold i psykiatri	BUC Bispebjerg Ungdomspsykiatrisk ambulatorium Forskningsprojekt
Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særlig bekendtskab med i denne blok: F 70-79: Mental retardering F 80-89: Psykiske udviklingsforstyrrelser F 90-98: Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser opstået i barndom og adolecens	Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særlig bekendtskab med i denne blok: F 20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser F 30-39: Affektive sindslidelser F 40-49: Nervøse og stressrelaterede tilstande samt tilstande med nervøst	Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særlig bekendtskab med i denne blok: F 20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive	Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særlig bekendtskab med i denne blok: F 10-19: Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol eller andre	Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særlig bekendtskab med i denne blok: F 10-19: Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol eller andre

	betingede legemlige symptomer F 50-50: Adfærdsændringer forbundne med fysiologiske forstyrrelser og fysiske faktorer F 70-79: Mental retardering F 80-89: Psykisk udviklingsforstyrrelser F 90-98: Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser opstået i barndom og adolecens	psykososer F 30-39: Affektive sindslidelser F 40-49: Nervøse og stress-relaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer F 50-50: Adfærdsændringer forbundne med fysiologiske forstyrrelser og fysiske faktorer (fokuseret ophold) F 60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd	psykoaktive stoffer F 20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykososer, akutte og forbigående psykososer samt skizoaffektive psykososer F 30: Affektive lidelser F 40-49: Nervøse og stress-relaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer	psykoaktive stoffer F 20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykososer, akutte og forbigående psykososer samt skizoaffektive psykososer F 30: Affektive lidelser F 60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd F 80-89: Psykiske udviklingsforstyrrelser
--	---	--	--	---

4.2 Progression i uddannelsesforløbet

Ved afslutning af hver blok i uddannelsesforløbet skal det sikres, at de mål, der er opstillet i den individuelle uddannelsesplan er gennemført. De kompetencer, der er tilegnet i den pågældende blok skal være attesteret i logbogen, inden den uddannelsessøgende psykolog påbegynder næste blok. Der skal ske overlevering om status for uddannelsesforløbet fra blok til blok. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har det overordnede ansvar for, at det sker.

Hver blok indledes med, at hovedvejleder/uddannelsesansvarlig specialpsykolog holder en introduktionssamtale, hvorefter der kan udarbejdes en ny individuel uddannelsesplan.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg har det overordnede ansvar for uddannelsesforløbet, herunder godkendelse af det samlede uddannelsesforløb samt attestation for tidsmæssig gennemført delforløb (blokke). Ændringer i uddannelsesforløbet kan kun ske efter

aftale mellem de berørte afsnit. Større ændringer skal meddeles til Sekretariatet for Specialpsykologuddannelsen.

4.3 Kompetenceudvikling

Et gennemført introduktionsforløb er en forudsætning for, at hoveduddannelsen kan påbegyndes. De kompetencer, der skal erhverves i hoveduddannelsen, bygger således naturligt videre på de kompetencer, der allerede er opnået i introduktionsforløbet. En præcis beskrivelse af samtlige mål for specialpsykologuddannelsen, der forudsættes opnået under introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen, findes i Målbeskrivelse for børne- og ungdomspsykiatri, der bl.a. kan findes på: www.specialpsykologuddannelsen.dk

I uddannelsesprogrammets bilag 1a, ”Kompetenceskema for specialpsykologuddannelse i børne- og ungdomspsykiatri (introduktionsforløb)”, og bilag 1b ”Kompetenceskema for specialpsykologuddannelse i børne- og ungdomspsykiatri (hoveduddannelsesforløb)”, findes kompetencer, konkretisering, læringsmetode samt vurderingsstrategi.

Kompetencer kan inddeles i:

- 1) *den obligatoriske*, hvor en kompetence skal opnås på et bestemt tidspunkt i uddannelsesforløbet
- 2) *den optionelle*, hvor det er op til uddannelsesstedet at vurdere, hvornår i uddannelsesforløbet, det er passende at sikre kompetencens opnåelse, og
- 3) *den niveaudelte*, hvor kompetencen gentagne gange i hele uddannelsesforløbet skal opnås på forskellige niveauer og den løbende progression skal godkendes og attesteres.

Kompetencer, der tilegnes gennem deltagelse i kurser, skal typisk opnås på et bestemt tidspunkt i uddannelsesforløbet (1). Derudover vil det i de fleste tilfælde være op til det enkelte uddannelsessted at vurdere, hvornår i uddannelsesforløbet, det er passende at sikre den enkelte kompetences opnåelse (2), da der er variation i de enkelte afsnits styrker og dermed og i, hvornår det er mest naturligt at lære hvad.

Der er dog overordnet nogle hovedtræk i relation til tilegnelse af de kompetencer, der gentagne gange i hele uddannelsesforløbet skal opnås på forskellige niveauer (3). Her knyttes tilegnelsen af kompetencer så vidt muligt til kompleksitet. Det tilstræbes således, at de målbeskrevne kompetencer, der relaterer sig til patientforløb med de mindst komplekse problemstillinger, tilegnes i første del af uddannelsen, og at kompleksiteten øges i takt med uddannelsesforløbets progression. Der er dog tale om principper og retningslinjer, og undtagelser kan af praktiske grunde forekomme.

Det følger af målbeskrivelsen for uddannelse af specialpsykologer i børne- og ungdomspsykiatri, at en specialpsykolog skal kunne varetage syv roller: psykologisk ekspert, kommunikator, samarbejder, leder/administrator, sundhedsfremmer, akademiker og professionel. Kompetencer for hver enkelt rolle er anført i bilag 1a og 1b.

4.4 Vejledning og supervision

Faglig vejledning

Faglig vejledning omfatter alle opgaver i klinikken og er en pædagogisk, direktiv undervisningsform, der er knyttet til konkrete situationer og arbejdsopgaver. Faglig vejledning vil typisk forekomme som rådgivning af den uddannelsessøgende eller som sidemandsoplæring. I hver blok gennem hele uddannelsesforløbet tilknyttes den uddannelsessøgende en hovedvejleder, som er ansvarlig for at sikre den løbende faglige vejledning i forhold til de kliniske opgaver. Den faglige vejledning tilrettelægges i forhold til opgaverne og målbeskrivelsen. Vejledningen må til enhver tid tilrettelægges under hensyntagen til afsnittes drift herunder prioritering af akutte opgaver. Attesting af kompetencer i logbogen foregår primært ved uddannelsesansvarlig specialpsykolog, men kan uddelegeres til hovedvejleder/faglig vejleder. Se endvidere under vurderingsstrategier.

Supervision

Supervision foregår som formaliserede, planlagte møder, hvor der arbejdes målrettet mod, at den uddannelsessøgende, der modtager supervision opnår et refleksionsniveau i forhold til eget arbejde og læring. Supervision er en lærende proces baseret på gensidig refleksion og teoretisk forståelse. Supervisor vil typisk være en specialpsykolog eller en senior autoriseret psykolog. Supervision kan også varetages af en ekstern supervisor evt. fra et andet center i psykiatrien. Supervisionsgrupper og lignende tilbud på uddannelsesstedet kan indgå som en del af den faglige vejledning.

Det tilstræbes, at der i gennemsnit sammenlagt ydes en times supervision/faglig vejledning om ugen i gennem hele uddannelsesforløbet, hvor kompetenceudvikling planlægges og justeres.

4.5 Læringsmetoder

I målbeskrivelsen for specialpsykologuddannelse i børne- og ungdomspsykiatri findes en gennemgang af læringsmetoder og vurderingsstrategier tilknyttet de enkelte kompetencer. Nedenstående er centrale uddrag og uddybelser heraf samt forslag til øvrige læringsmetoder.

Klinisk arbejde

Ved klinisk arbejde som læringsmetode forstås enten mesterlære/sidemandsoplæring og klinisk arbejde under supervision. Mesterlære bygger på, at der ikke er adskillelse mellem læring og anvendelse af det lærte. Mesterlære foregår gennem deltagelse i det praktiske arbejde både i åbent- og lukket afsnit, psykiatrisk skadestue, distriktpsychiatri, ambulatorium, mv. Mesterlære medfører gensidige forpligtelser for ”mester” og ”lærling”, og foregår over længere perioder i den sociale struktur, kultur mv. der er i et givet afsnit. Den enkelte ”lærling” vil have flere ”mestre” i gennem uddannelsesforløbet. I moderne forstand er mesterlære en form for reflekterende læring, og indebærer mere end imitation af en mere erfaren kollegas adfærd. Klinisk arbejde under supervision bygger på kombinationen af supervision og udførelsen af det praktiske arbejde.

Fokuseret ophold

Formålet med et fokuseret klinisk ophold er at give muligheder for korterevarende ophold på afsnit, klinikker mv. der dækker arbejdsområder, som den uddannelsessøgende psykolog ellers ikke opnår erfaring med gennem ansættelse i introduktions- eller hoveduddannelse. Det vil afhænge af de enkelte afdelingers funktionsområder, hvilke fokuserede kliniske ophold, der vil være behov og mulighed for at tilbyde udenfor eget afsnit.

Selvstudium

Den uddannelsessøgende psykolog har ansvar for egen læring. Selvstudium er derfor også en metode til læring og indebærer, at den enkelte uddannelsessøgende – med eller uden hjælp fra andre – tager initiativ til at definere sine behov for læring, formulerer sine læringsmål, identificerer ressourcer og læringsstrategier hertil, og selv vurderer resultaterne. Registrering i porteføljen af læste artikler, litteratursøgninger, arbejde med pc-programmer etc. forstærker læringsprocessen. Selvstudium indgår som læringsmetode for alle kompetencer.

Undervisning

En meget velegnet læringsmetode er også at undervise andre. Planlægning kan med fordel ske i samarbejde med hovedvejleder eller anden senior psykolog. Undervisning af andre kan omfatte psykologer og alle andre personalegrupper, patienter og pårørende. Undervisningsopgaver registreres i porteføljen.

Fremlæggelse ved undervisning og litteraturkonferencer

Der er på uddannelsesstedet mulighed for at deltage i og selv fremlægge litteratur og kliniske problemstillinger ved tværfaglige konferencer samt i øvrige undervisningsfora, der primært retter sig mod psykologer og læger. Fremlæggelse i det forum er et godt sted at drøfte videnskabelige problemer i en klinisk sammenhæng. Fremlæggelser registreres i porteføljen.

Administrative opgaver

Heri indgår udarbejdelse af patientinformationsmaterialer, instrukser, udvalgsarbejde m.v. Gennemførte opgaver registreres i porteføljen.

Forskningstræning

Målet med forskningstræningen er at træne rollen som akademiker og som professionel.

Den uddannelsessøgende psykolog skal efter endt forskningstræning være i stand til at:

- anvende forskningsbaseret viden til udarbejdelsen af opgaver, kliniske vejledninger, instrukser, procedurevejledninger mv.
- redegøre for teori om forskningsmetode
- identificere forskningsrelevante områder, formulere hypoteser og udarbejde projektbeskrivelser
- kunne medvirke til at indføre ny viden i daglig praksis
- kunne erhverve, vedligeholde og anvende ny viden, herunder videnskabsteori.

4.6 Vurdering og evaluering af kompetencer

I målbeskrivelsen er beskrevet en række forskellige vurderingsstrategier og evalueringsværktøjer, som uddybes i det følgende:

Struktureret kollegial bedømmelse

Herved forstås en struktureret bedømmelse af observeret adfærd, som den uddannelsessøgende psykolog udviser under udførelse af det daglige arbejde. Det er en forudsætning, at arbejdet tilrettelægges på en sådan måde, at klinisk vejleder og/eller kollegaer kan observere den uddannelsessøgende i udførelsen af arbejdsopgaver. Den uddannelsessøgende skal selv meddele hovedvejlederen, at der ønskes en bedømmelse af en given situation med henblik på attestation af opnået uddannelsesmål. Bedømmelseskemaer skal som hovedregel produceres ud fra afsnittets instruks på det pågældende område. Struktureret kollegial bedømmelse kan og bør også anvendes som element i læringsmetoderne, idet det giver mulighed for vejledende feedback. Metoden kan bruges til at evaluere praktiske færdigheder af meget forskellige slags. Reliabiliteten kan styrkes ved strukturering, dvs. at man i forvejen gennemtænker færdigheden og konstruerer et bedømmelseskema, og ved at øge antallet af observationstilfælde. Endvidere øges reliabiliteten ved at flere og uafhængige bedømmere deltager.

Audit på journalmaterialer

Ved audit forstås en struktureret bedømmelse af skriftligt materiale udarbejdet som led i den uddannelsessøgende psykologs daglige arbejde. Bedømmelsen sker ved klinisk vejleder/hovedvejleder. Den uddannelsessøgende indsamler kopi af det nødvendige antal journaler, epikriser m.v. til brug for audit. Det

vil således være de journaler, epikriser m.v., som den uddannelsessøgende anser for de bedst egnede at præsentere til evaluering. De kriterier, der kan indgå i bedømmelsen, kan være anamnesens grundighed, fuldstændighed af den psykopatologiske undersøgelse, kvalitet af diagnostiske overvejelser, hvilke undersøgelser der bliver ordineret, mv. Til hvert område bør udarbejdes en simpel skala til bedømmelse, fx fuldt professionelt, tilfredsstillende, ikke tilfredsstillende, ikke udført, hvilket er med til at øge metodens reliabilitet.

Vejledersamtaler

Vejledersamtaler kan indgå i uddannelsesforløbet både som læringsmetode og vurderingsstrategi. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har ansvaret for, i samarbejde med hovedvejleder, at sikre den uddannelsessøgende psykologs tilegnelse af målbeskrivelsens kompetencer. Det sker bl.a. ved at gennemføre introduktions-, justerings- og evalueringssamtaler. Samtalerne dokumenteres i den uddannelsessøgendes portefølje.

Hver blok gennem hele uddannelsen indledes med en *introduktionssamtale*. Formålet er at fastslå den uddannelsessøgende psykologs kompetenceniveau og udarbejde en individuel uddannelsesplan inden for rammerne af målbeskrivelsen. Uddannelsesplanen tager hensyn til det hidtidige uddannelsesforløb og den uddannelsessøgendes særlige interesser. På baggrund af samtalen udarbejder den uddannelsessøgende psykolog i samarbejde med hovedvejleder/den uddannelsesansvarlige specialpsykolog en specifik uddannelsesplan for det kommende forløb.

Justeringsamtalen gennemføres halvvejs i forløbet. Samtalen tager udgangspunkt i den tidligere udarbejdede uddannelsesplan, tilbagemeldinger fra hovedvejleder og kliniske vejledere samt den uddannelsessøgendes logbog. På baggrund af samtalen kan uddannelsesplanen revideres.

Slutevalueringssamtalen gennemføres hen imod slutningen af opholdet. Der gøres status i forhold til uddannelsesplanen og målbeskrivelsen. Formålet er at afgøre, om den uddannelsessøgende psykolog har opnået en tilfredsstillende kompetenceudvikling i forhold til målbeskrivelsen. Uddannelsesplanen samt reviderede versioner godkendes og underskrives af den uddannelsesansvarlige psykolog.

Der gennemføres introduktions- justerings- og evalueringssamtale hvert år svarende til hver blok i uddannelsesforløbet. Det kan være nødvendigt at afholde flere justeringsamtaler inden for en blok, hvis det konkret vurderes, at der er behov for en nøjere opfølgning på den uddannelsessøgendes kompetenceudvikling.

360-graders evaluering/kollegial vurdering

En 360-graders evaluering vil kunne indgå som vurderingsstrategi i relation til kompetencer inden for "samarbejder" "kommunikator" og "leder/administrator". Metoden egner sig til bedømmelse af den uddannelsessøgende psykologs adfærd i systemet, dvs. til bedømmelse af kompetencer, som evne til at arbejde i forskellige funktioner, samarbejde, kommunikere med systemet m.v. Fordelen er, at der samles struktureret information ind fra mange personer, som har forskellige funktioner i systemet. Det kan eksempelvis være patienter, pårørende, den uddannelsesansvarlige specialpsykolog, en speciallæge med kendskab til specialpsykologuddannelsen, en vejleder, en afdelingssygeplejerske, en sekretær etc., samt andre samarbejdspartnere af betydning for psykologens funktion i systemet, f.eks. en ergoterapeut, socialrådgivere og andre. Metoden består i, at den uddannelsessøgende psykolog bedømmes af flere personer ud fra en vurderingsskala. Bedømmerne skal have mulighed for direkte observation, hvilket giver en betydelig mere sikker bedømmelse end f.eks. en udtalelse fra en eller to vejledere. Der er således mulighed for en meget alsidig bedømmelse. Videnskabelige studier har vist, at metoden har god reliabilitet, hvis antallet af bedømmere er 10 eller flere. Evalueringer fra de forskellige bedømmere bliver samlet ind, middelværdier kalkuleret og helhedsbilledet bliver vurderet af den eller dem, der skal evaluere. Bedømmelsen danner baggrund for vejledersamtaler, hvor den uddannelsessøgendes stærke og svage sider drøftes.

Godkendte kurser

Tilfredsstillende gennemførelse af kurser attesteres af kursusleder. Kursusbeviser indgår i porteføljen. en separat oversigt over de kurser, der indgår i uddannelsen er vedlagt som bilag 2.

5. Ordbog, nyttige adresse og links

Ansættelsesområde: Region Hovedstadens Psykiatri udgør ét ansættelsesområde. Et uddannelsesforløb indeholder et eller flere tjenestesteder.

Blok: Uddannelsesforløbene består af fire blokke af hver 12 måneders varighed. En blok omfatter ophold på/tilknytning til enheder/afsnit/afdelinger inden for uddannelsesområdet på det pågældende uddannelsessted.

BUC: Børne- og Ungdomspsykiatrisk center

Individuel uddannelsesplan: Uddannelsesprogrammet suppleres af de individuelle uddannelsesplaner. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog/hovedvejleder og den uddannelsessøgende psykolog udarbejder inden for rammerne fastsat i uddannelsesprogrammet en individuel uddannelsesplan. Uddannelsesplanen skal ikke gentage informationer, der fremgår af dette uddannelsesprogram. Er der afvigelser fra uddannelsesprogrammet, eller gør særlige forhold sig gældende, skal det fremgå af uddannelsesplanen. Uddannelsesplanen revideres løbende i takt med kompetenceudvikling og under hensyntagen til den enkelte psykologs kompetenceniveau. Uddannelsesplanen skal indeholde datoer for vurdering af den uddannelsessøgende psykologs kompetencer på det enkelte uddannelsessted.

Logbog: Logbogen indeholder samtlige mål fra målbeskrivelsen og har plads til at opnåede mål kan attesteres af uddannelsesansvarlig specialpsykolog eller af en person, som den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har delegeret ansvaret til. Logbogen er et juridisk dokument og en forudsætning for godkendelse af specialpsykologuddannelsen.

Portefølje: Formålet med en portefølje er, at alle opnåede kompetencer registreres, og at man har et redskab til at evaluere selvstyret og reflekterende læring. Den indeholder logbog, bevis for gennemgåede og godkendte kurser, tjeklister og registrering af aktiviteter (læst litteratur, møder kongresser m.m.) samt evalueringsskemaer.

Uddannelsesprogram: Uddannelsesprogrammer udarbejdes for hvert uddannelsesforløb i samarbejde mellem de afdelinger, der indgår i forløbet. Programmerne skal beskrive, hvilke kompetencer der skal opnås (med udgangspunkt i målbeskrivelsen) og beskrive, hvordan kompetencerne tænkes opnået, og hvordan man vil evaluere, at de er opnået, og under hvilke rammer erhvervelsen af kompetencer skal foregå.

Uddannelsessted: Et psykiatrisk center i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted af Sekretariatet for Specialpsykologuddannelsen.

Følgende adresser og websider bliver formentlig på et eller andet tidspunkt under uddannelsen relevante for den uddannelsessøgende:

Sekretariatet for specialpsykologuddannelsen

Skottenborg 26

8800 Viborg

Region Hovedstadens Psykiatri: www.psykiatri-regionh.dk

Sekretariat for specialpsykologuddannelsen: www.specialpsykologuddannelsen.dk

Sundhedsstyrelsens hjemmeside: www.sst.dk

6. Bilagsfortegnelse

Samlet oversigt over bilag:

1. Kompetenceskemaer
 - a. for introduktionsuddannelsen
 - b. for hoveduddannelsen
2. Oversigt over kurser